

Papa i papci

Nino Raspudić u www.komentar.hr

Posjet pape Benedikta XVI Hrvatskoj, uz najvažniju, duhovnu dimenziju, te nezanimarive moralne, političke, društvene i kulturne implikacije bio je i svojevrsan lakmus papir za hrvatsko društvo, ili, bolje rečeno, bio je poput onog snijega iz poslovice koji ne pada zato da prekrije brijeg, već da svaka zvjerka u njemu trag pokaže.

U našoj medijskoj i političkoj javnosti iskristalizirala su se četiri temeljna tipa odnosa prema papinom posjetu.

Dominantno stajalište je vjernička dobrodošlica – golema većina stanovništva RH (prema zadnjem popisu 88 %) izjašnjava pripadnost Katoličkoj crkvi. Za njih je papin pastoralni posjet izvor velike radosti i nade, i važan je prije svega u duhovnom smislu.

Dio ljudi koji nisu katolici ili uopće nisu vjernici pozdravio je posjet kao važan događaj za svoje katoličke sunarodnjake u duhovnom, ali i za hrvatsko društvo u cjelini u moralnom, političkom i kulturnom smislu. Predsjednik Josipović je u svojim istupima najbolje definirao tu vrstu dobrodošlice.

Nasuprot ove dvije skupine postoji dio ljudi (očito nerazmjerno zastupljen u medijima i javnosti) koji se protivio papinom dolasku u Hrvatsku, ili ga je nastojao obezvrijediti, pri čemu su često iznošeni i neuobičajeno žučni protukatolički stavovi.

Njihov osnovni argument je da papin posjet u vrijeme ekonomske krize predstavlja nepotreban trošak, koji kroz poreze plaćaju i oni koji nisu katolički vjernici. Takav bi stav bio legitiman kada bi ga zastupali koherentno tj. kad bi sličan asketizam zastupali u pogledu svih drugih vrsta javnih troškova, što nažalost nije slučaj.

Ako i zanemarimo sve neposredne i posredne političke, ekonomske, kulturne i druge benefite tog posjeta, zapanjuje potpuni izostanak solidarnosti s golemom

većinom stanovništva kojoj papin dolazak predstavlja silno važan događaj. Što bi bilo s našim društvom kad bi svatko plaćao samo za „svoje“? Što bi ostalo od zajednice? U zemlji u kojoj katolici sudjeluju s devet desetina u stanovništvu pa time i među famoznim platišama poreza, s kojim im se pravom može uskratiti takav događaj? Na hipodromu je na misi bilo deset tisuća puta (dakle milijun posto!) više ljudi nego na Cvjetnom trgu na prosvjedu protiv papinog dolaska. Ali zastupljenost bučnih „poreznih obveznika“ koji su cjepidlačili oko troškova posjeta u medijima je bila nerazmjerno veća.

Zašto se ti isti ne oglašavaju npr. o činjenici da je Hrvatski audiovizualni centar prije par mjeseci dao tri i pol milijuna kuna poreznih obveznika za novi film bosanske redateljice Jasmile Žbanić, koji u Sarajevu na sličnom natječaju nije dobio ni pfeninga, i kojeg će izgledno pogledati šačica ljudi, koji će za to još morati platiti i kino ulaznicu? Ako je država dala za papin posjet samo dvostruko više nego za jedan, u osnovi, inozemni film, bi li se dežurni štediša, uzevši u obzir koliki postotak poreznih obveznika taj film zanima, iz protesta trebali samospaliti ispred HAVC-a?

Osobno nisam ljubitelj klasičnog baleta, a pogotovo suvremenog plesa i pripadnih festivala, ali poštujem činjenicu da dio ljudi s kojima živim u istoj društvenoj zajednici to cijeni pa stoga neću vrištati nad svakom poreznom lipom koja je dana za te svrhe, svjestan da bez te elementarne solidarnosti društvo gubi svaku osnovu i da bi se neki ljubitelj suvremenog plesa ili filmskog opusa Jasmile Žbanić jednako legitimno mogao zapitati zašto bi se on plaćao poreze i prireze od kojih će dio ići i za plaćanje profesora koji palamude o Danteu ili Hegelu. No o silnom javnom novcu koji se daje za neke vrlo mutne nevladine udruge bi se već dalo prodiskutirati.

Smiješno je da se o troškovima papinog dolaska priča kao da je to novac koji će nekud odlepršati iz zemlje. Pa gdje će radnik koji je angažiran na montiranju pozornice, policajac iz osiguranja ili vozač hitne potrošiti svoju dnevnicu zaređenu na hipodromu? Izgledno je da je neće odnijeti u neku banku u Zürichu ili investirati na Wall Streetu, već će zaradu vrlo vjerojatno potrošiti u svom kvartu.

Priča o troškovima je dakle providna demagogija, kojom se želi prikriti temeljni protukatolički stav.

Da se razumijemo, on je sasvim legitiman i, sve dok ostaje unutar demokratskih okvira te argumentirane i tolerantne rasprave, može biti od koristi i vjerniku i nevjerniku u profiliranju vlastitih gledišta. Nažalost, u našoj javnosti to uglavnom

nije slučaj, već se napadi na papu i Crkvu odvijaju na razini komesarskog „obračuna s Bogom“, kojeg je briljantno pokazao veliki srpski književnik Branko Ćopić u jednoj od novela o partizanskom mitraljesku Nikoletini Bursaću. Nikoletina indoktriniran od strane četnog komesara pokušava svoju staru majku, tradicionalnu pravoslavnu vjernicu uvjeriti kako „od danas nema Boga“, a potom, kada ga ona upita tko je onda stvorio svijet i sve na njemu, pomiješa sve što je na kursu čuo i načuo pa počne zamuckivati o nekakvom stroju, kojeg im je opisivao komesar, a koji sam, bez konja, ore zemlju i zove se „karakter“...

Umberto Eco, jedan od najvećih živućih književnika i teoretičara ateist je koji se nikada nije libio oštro kritizirati neke poteze Crkve pa i aktualnog pape. Ali za razliku od Nikoletina Bursaća iz naših medija, Eco je doktorirao na temu estetike sv. Tome Akvinskog, izvrsno poznaje katoličku vjeru i tradiciju pa je s kardinalom Carlom Mariom Martinijem mogao razmjenjivati briljantna pisma na temu vjere i nevjere objavljena 1996. pod naslovom *U što vjeruje onaj koji ne vjeruje?*.. Isti taj Eco je u recentnoj polemici oko križeva u učionicama talijanskih škola branio križ kao „skoro sekularni simbol“. Prostor sekularnog nije apstraktni prostor koji bi bio neko nulto, prirodno stanje čovječanstva, nekontaminiranog religijom, koje je moglo nastati bilo kada i bilo gdje. Sekularno društvo nastalo je unutar kršćanske civilizacije, ukratko Voltairea ne bi bilo bez kršćanstva, kao ni Umberta Eca niti Pier Paola Pasolinia. Eco je toga svjestan, za razliku od naših giganta mišljenja s *Indexa*, *Jutarnjeg* i sličnih uglednih medija čiji autori katoličku crkvu poimaju na liniji boljševičkih komesarskih priručnika – prezentiraju je javnosti kao međunarodnu pedofilsku udrugu koja maže oči narodu nekakvim srednjovjekovnim bajanjem. Za razliku od Ratzingera, oni su obrazovani, prosvijećeni, beskompromisno na strani siromašnih, djece i znanosti.

Zanimljivo je da, unatoč tome što se ne osjećaju dijelom Crkve, duhovni unuci Nikolettine Bursaća osjećaju silnu želju petljati se u propise, liste uzvanika i pravila ponašanja tog kluba kojem ne žele pripadati. Tako bi željeli određivati koga će Hrvatska biskupska konferencija pozvati u HNK pa se skandaliziraju zašto su neki pozvani (između ostalog poturajući i laž da je pozvan i pjevač M.P. Thompson), a neki drugi nisu, pri čemu velikodušno nude sugestije. Kao valjda negativan primjer na naslovnici ističu da je među šesnaest uglednika koji su u HNK imali priliku osobno upoznati i kratko pozdraviti papu bio i Tomislav Domazet-Lošo, očito ne znajući da se radi o briljantnom mladom znanstveniku i katoliku praktikantu čiji je znanstveni rad objavljen na naslovnici najprestižnijeg prirodnoznanstvenog časopisa *Nature*.

To je slika dominantnih medija u Hrvatskoj. Siroti zatucani vjernik Tomislav koji objavljuje u *Nature*-u očito nema pojma o znanosti, već će ga o tome poučiti epistemolozi iz EPH čiji su volterovski obzori izbrušeni u srednjoškolskom sustavu JNA i koji za razliku od njega objavljuju u *Jutarnjem listu*, kojem on, siromah, ne može ni primirisati.

U četvrtu, društveno još pogubniju skupinu spadaju oni koji su papu primili kao tobožnji vjernici, ljubili mu ruku i glumatali demokršćansku elitu. Najmanji je problem u tome što su se oko Ratzingera sjatili bivši režimski komunisti, raspuštenice, lopine, kurvari, *tutti quanti*, jer i evanđelje kaže kako ne treba zdravima liječnik već bolesnima. Žalosno je što ih taj susret nije nimalo izmijenio i što se iz njihovih izjava jasno vidjelo kako su u potpunosti promašili cijelu pastoralnu, duhovnu dimenziju Benediktovog posjeta i sveli ga na mjeru svojih dnevnopolitičkih interesa. U svojim uskim dušama i glavama papu svode na nekakvog briselskog lobista Ministarstva vanjskih poslova RH, koji ih je došao izvijestiti o potpori skorom ulasku u EU, a usput je malo izvodio nekakve starinske obrede i lijepo pričao o obitelji i savjesti. Cijela ta „katolička“ politička elita izravno je sudjelovala u donošenju izrazito protukatoličkih zakona, da bi se danas oportuno grebala o papinu auru. O kriminalu i korupciji da i ne govorimo.

Ali, u krajnjoj liniji, sve je to manje važno. O pastoralnoj dimenziji posjeta Benedikta XVI i duhovnim plodovima ovog posjeta tek će se pisati. Čini mi se da će ipak više od svih mudrih riječi i lijepih pjesama odjekivati one čudesne minute tišine prilikom klanjanja Presvetom oltarskom sakramentu na Trgu Bana Jelačića. Dramatičan, mističan trenutak, kap svetosti u banalnoj profanosti Trga i njegove opterećene simbolike, trenutak u kojem je izgledalo kao da se nešto konačno prelomilo i nakon kojeg vjerniku nije teško povjerovati da će nam svima konačno krenuti, barem malo, nabolje.